

GAUDEAMUS

Jubileum profesora Malenovského

Pozoruhodná osobnost našeho právníckého světa, dlouholetý člen redakční rady *Právníka*, významný vědec *prof. JUDr. Jiří Malenovský, CSc.*, oslaví 15. července pětasedmdesáté narozeniny. Redakce našeho časopisu se ráda připojuje k vinšovníkům a přeje panu profesorovi do dalších let všechno dobré.

Kroměřížský rodák *Jiří Malenovský* absolvoval středoškolská studia v Brně a Dijonu. Roční pobyt na dijonském lyceu pomohl jubilantovi získat mimo jiné, jak to sám označil, komparativní výhodu; výborná znalost francouzštiny se mu zúročila v jeho následné kariéře. Po maturitě nastoupil *Malenovský* v roce 1969 na obnovenou právníckou fakultu v Brně, kde po absolutoriu začal od roku 1974 působit na katedře mezinárodního práva v asistentské funkci. Doktorský titul i hodnost kandidáta věd získal na pražské právnícké fakultě. O obhajobě kandidátské disertační práce *Jiřího Malenovského* uskutečněné 19. června 1984 přinesl *Právník* téhož roku zprávu, v níž mj. zaznamenal, že uchazeč prací o problémech mezinárodněprávní úpravy potlačování projevů terorismu s mezinárodním prvkem prokázal vědeckou zdatnost a působilost samostatné tvůrčí vědecké práce, neboť jeho obhajované dílo „*je odborně i výrazově na vysoké teoretické úrovni.*“ Nebylo to poprvé, co se jubilantovo jméno objevilo na stránkách *Právníka*. V našem časopisu publikuje *Malenovský* průběžně od roku 1976, kdy mu *Právník* uveřejnil stať *K pojmu kosmických těles v mezinárodním právu*.

Docentem byl *Jiří Malenovský* jmenován v roce 1990 (ještě podle zák. č. 39/1980 Sb.), kdy také stanul v čele katedry mezinárodního práva na Právnícké fakultě Masarykovy univerzity. V oboru mezinárodního práva veřejného se jubilant habilitoval v roce 1998. Tři roky nato se stal profesorem. Jakkoli profesní dráha zavedla *Jiřího Malenovského* zakrátko na několik desetiletí dominantně na jiná pracoviště, své spojení s *alma mater* nikdy nepřerušil, stále se k ní hlásí a na Právnícké fakultě Masarykovy univerzity je stále činný. Zdůrazňuje, že výuka na fakultě má pro něho význam, protože „*člověk neztratí kontakt s oborem a se studenty*“.

Mezi lety 1990 až 2001 se toho v životě *Jiřího Malenovského* odehrálo nemálo. V roce 1992 byl jmenován soudcem Ústavního soudu ČSFR. Po zániku Československa působil jako český vyslanec při Radě Evropy (1993 až 1998), v roce 1995 rovněž jako předseda Výboru delegátů ministrů Rady Evropy. Poté byl až do jara 2000 zaměstnán ve funkci vrchního ředitele sekce právní a konzulární na Ministerstvu zahraničních věcí a rovněž byl činný jako člen Legislativní rady vlády. V dubnu 2000 jmenoval *Malenovského* prezident *Václav Havel* soudcem Ústavního soudu. Vzhledem k tomu, že dříve inaugurovaní soudci byli jmenováni v letech 1993 a 1994, stal se *Jiří Malenovský* prvním ústavním soudcem, k jehož jmenování udělil souhlas Senát. Jubilantovo působení na Ústavním soudu nebylo dlouhé. Trvalo jen čtyři roky a čtyři dny, ale svoji viditelnou stopu v judikatuře Ústavního soudu zanechal.

Dne 8. května 2004 rezignoval *profesor Malenovský* na svoji funkci soudce Ústavního soudu České republiky, protože se dnem 11. května 2004 stal soudcem Soudního dvora Evropských společenství, respektive Soudního dvora Evropské unie. V této instituci setrval jako soudce až do roku 2021. Téhož roku konstatoval pro čtvrtletník AEQUITAS, že

strávil v zahraničí hodně přes dvacet let a s touto zkušeností říká: „*Vidím proto český stát i českou společnost s větším odstupem. A ten mi napovídá, že stát i společnost dosud mají zřetelné civilizační problémy, a to nejen ve srovnání se západním i jižním sousedem České republiky.*“

Podrobně se *Právník* věnoval jubilantovým publikačním aktivitám výčtem knižních titulů i příspěvků do našeho časopisu při podobné příležitosti již před deceniem (CLIV, 2015, s. 612 a násl.). *Malenovského* literární dílo je v mnoha směrech pozoruhodné. Katalog Národní knihovny uvádí čtyřicet tři publikace v češtině a francouzštině, u nichž *Malenovskému* náleží autorství, spoluautorství nebo na nichž se editorsky podílel. Z nich je ve zdejší prostředí nepochybně nejznámější opakovaně vydávaná učebnice *Mezinárodní právo veřejné: jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům, zvláště k právu českému*. V *Právniku* jubilant uveřejnil za bezmála půlstoletí několik desítek příspěvků – v posledním desetiletí například stati *Hledání šifry k textu, příčinám i důsledkům Protokolu č. 15 k Evropské úmluvě o lidských právech* (CLV, 2016, s. 393 a násl.) nebo *Ubi ius ibi remedium* (CLVI, 2017, s. 20 a násl.).

Mimořádným jubilantovým počinem – obsahem, zpracováním i jazykem – je objevná monografie *Osudová setkání Československa s velmocemi na poli mezinárodního práva. 1918, 1938, 1938* (Praha: Leges, 2024). Dílo přináší ucelené kritické zpracování a ne jeden nový pohled na události, které poznamenaly život i myšlení a historickou paměť zdejší společnosti. Lze snad tvrdit, že vypovídá hodně o mezinárodním právu a také o událostech, z nichž i od té nejmladší zakrátko uběhne šest desetiletí, ale nejvíc o naší společnosti a jejích politických elitách. Toto poslední opus *profesora Malenovského* se jistě dočká analýz a diskusí, k nimž je významným příspěvkem. První ocenění již získalo. Na nedávných Karlovarských právnických dnech mu byla 13. června udělena autorská cena za nejhodnotnější původní právníckou publikaci vydanou v roce 2024.

Profesor Jiří Malenovský nezaslání, že „*má na některé věci vyhraněné názory*“, a proto i v době, kdy trávil drahně času mimo naši republiku, zdůrazňoval, že pokládá za „*důležitou, abych se úplně nevytratil z českého prostředí*“. Pevnými brilantně vyargumentovanými míněními se jubilant vskutku vyznačuje, rád je předkládá veřejnosti při svém promlouvání k ní, ať již šlo třeba o strategii a praxi vlády při potírání epidemické situace spojené s nákazou covid-19, kterou kriticky zhodnotil v roce 2021 na stránkách *Právního rádce*, anebo o případnou revizi Ústavy, o níž psal na stránkách našeho časopisu v roce 2013. Po letech si povzdechl: „*bez velké odezvy akademické obce kritizují určité aspekty ústavy prakticky od doby jejího vzniku.*“ I to je osud některých podnětů významných představitelů akademické obce a nejen v českých zemích.

Jiří Malenovský významnou osobností zdejší právnícké komunity zcela jistě je. A uznání si dobyl i mimo ni, jak o tom nejlépe svědčí *Liber Amicorum* vydaná mu v Bruselu v roce 2020 k sedmdesátinám – udivující rozsahem a ještě víc skladbou příspěvků.

Cher Professeur, passe une merveilleuse journée!